

Een ongewone kennisbron. Art-Based learning

19 september 2012

Door: [Cees Sprenger - profiel](#) | Categorie: [InspiratieLeukPublicatiesMensen](#)

Op woensdag 12 september promoveerde Jeroen Lutters met het proefschrift 'In de schaduw van het kunstwerk' met als ondertitel Art-Based learning in de praktijk. Hij is lector Didaktiek en inhoud van de kunstvakken aan de [hogeschool Windesheim](#). Jeroen heeft een hele bijzondere manier van leren ontwikkeld. Leren op basis van kunst. Kunst is breed op te vatten: fotografie, schilderkunst, film en literatuur. In essentie komt zijn aanpak erop neer dat je voor jezelf een (leer)vraag stelt en vervolgens om je heen kijkt en kunstwerken in je opneemt. Bijvoorbeeld een vraag als 'Hoe kan ik als agent me sterker opstellen bij uitgaansgeweld?'. Met deze vraag in het achterhoofd lees je een boek of kijk je naar een film. Dat zou de klassieker 'Rebel without a cause' (Nicholas Ray, 1955) kunnen zijn met James Dean in de hoofdrol. Hoe kan nu zo'n film, die in directe zin niets te maken heeft met je leervraag, iets toevoegen?

Unknown thoughts

Jeroen Lutters laat zien dat er 'unknown thoughts' bij je kunnen opkomen als je de film met een open mind bekijkt, de leervraag in je achterhoofd. Unknown thoughts komen uit het onbewuste en zou je kunnen vertalen als 'het nog niet gedachte weten'. Ideeën, emoties en associaties die je in je draagt, zoals altijd wel boven kunnen komen bij verhalen van anderen of films waar je naar kijkt. 'Rebel without a cause' kan mogelijke werelden bij je openen. In deze film zou dat misschien kunnen zijn dat James Dean uitgedaagd wordt tot een levensgevaarlijk spel dat hij oppakt om door zijn 'gang' niet als lafaard gezien te worden. Als kijker, politieagent die regelmatig met

uitgaansgeweld geconfronteerd wordt, besef je je misschien dat jongeren die gewelddadig zijn dat ook aangezet zijn door de groep waar ze toe behoren. Het geweld is in feite niet tegen jou, de politie, gericht, maar is een vorm van bewijs van moedigheid voor de eigen groep. Deze gedachte maakt het wellicht makkelijker zelf bewust op te treden en de confrontatie niet persoonlijk op te vatten.

Zelf verhaal vertellen

De laatste stap van art-based learning is het vertellen van een verhaal aan een vriend of collega over dit leerproces en de antwoorden die je gevonden hebt. Op die manier blijft het geen passief kijken en in je opnemen, maar reflecteer je ook actief op de eigen leervraag. Zelf actief zijn door een verhaal te 'produceren' maakt dat je er veel meer van opsteekt, het veel meer van jezelf wordt dan wanneer iemand anders je dit zou overdragen. Bovendien is het geleerde heel persoonlijk, iedereen reageert op een eigen manier en kiest bij art-based learning een eigen kunstwerk om iets van op te steken.

Art-Based learning in organisaties

Iets voor leren in organisaties? Het zou zomaar kunnen. In veel organisaties streeft men naar het vergroten van professionele ruimte van vakmensen op de werkvloer, zoals in gezondheidszorg, onderwijs en bij de politie. Minder regels en protocollen, meer eigen handelen en beslisruimte voor vakmensen. Dat doet echter weer meer een beroep op de eigen morele of normatieve professionaliteit. Zo iets vraagt niet alleen kennis en vakmanschap, maar ook duidelijke normen en waarden om goede professionele keuzes te maken.

Een voorbeeld: politie in Mexico-City

In Mexico-city heeft de burgemeester van Neza in 2006 het initiatief genomen om van de leden van zijn politie-eenheid "betere burgers" te maken. De politiemensen kregen een leeslijst, met daarop o.a. Don Quichotte (Cervantes), Labyrinth van eenzaamheid (Octavio Paz), Honderd jaar eenzaamheid (Garcia Marquez), De kleine Prins (Saint Exupery). Het doel was in de woorden van de burgemeester : "We hope that contact with literature will make our police officers more committed to the values they have pledged to defend". Geen overbodige luxe gezien de enorme drugscriminaliteit in dat land.

Inspiratiebron voor innovatie

Art-based learning gaat de cognitieve kant van leren voorbij en kan ons in contact brengen met diepere waarden die we herkennen in kunst omdat ze voor ons van belang zijn. Waarden die we wellicht ook graag zouden willen nastreven in de wijze waarop we ons bedrijf vormgeven of producten en diensten ontwikkelen. Art-based learning zou ook wel eens de inspiratiebron voor innovatie kunnen zijn!